

"כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה" בית המקדש השלישי של אש נבנה בשמים בזכות ההשתוקקות של ישראל בכל הדורות

"כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה"

יש להוסיף תבלין לבאר הטעם שאנו קוראים פרשת מסעי בימי בין המצרים, על פי מה שכתוב בה הפסוק הנ"ל (במדבר לד-ב): "צו את בני ישראל ואמרת אליהם כי אתם באים אל הארץ כנען זאת הארץ אשר תיפול לכם בנחלה ארץ כנען לגבולותיה". ופירש רש"י: "תיפול לכם, על שם שנתחלקה בגורל נקראת חלוקה לשון נפילה. ומדרש אגדה אומר, על ידי שהפיל הקב"ה שריהם של שבע אומות מן השמים וכפתן לפני משה, אמר לו, ראה אין בהם עוד כח".

לכן הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, לקרוא בפרשת מסעי במרכזם של ימי בין המצרים: "זאת הארץ אשר תיפול לכם בנחלה", שהקדים הקב"ה להפיל שריהם של שבע האומות וכפתן לפני משה רבינו, כדי שיוכלו ישראל לכבוש את הארץ, כי בכך אנו רוצים לעורר שיגאל אותנו הקב"ה מכל הגלויות, על ידי שיפיל את שרי שבעים אומות העולם, ותתקיים בנו התפלה: "ולירושלים עירך ברחמים תשוב, ותשכון בתוכה כאשר דיברת, ובנה אותה בקרוב בימינו בנין עולם, וכסא דוד עבדך מהרה לתוכה תכין".

בדרך זו יתכן לומר כי תכלית הקריאה בפרשיות הללו על חלוקת וגבולות הארץ בימי בין המצרים היא, לעורר בנו געגועים גדולים שיחזיר אותנו הקב"ה מכל הגלויות לציון, כי בזכות געגועים אלו נזכה לראות בנחמתם של ישראל, כמו שדרשו חכמינו ז"ל בגמרא (תענית ל:): על מה שאמר הנביא (ישעיה סו-י): "שמחו את ירושלים וגילו בה כל אוהביה, שישו אתה משוב כל המתאבלים עליה, מכאן אמרו כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, ושאנו מתאבל על ירושלים אינו רואה בשמחתה".

על כן הקריאה בפרשיות הללו בימי בין המצרים על חלוקת וגבולות הארץ, צריכה לעורר

בפרשת מסעי אנו למדים על מה שמסר הקב"ה למשה רבינו את כל גבולות הארץ (שם לד-א): "וידבר ה' אל משה לאמר, צו את בני ישראל ואמרת אליהם, כי אתם באים אל הארץ כנען, זאת הארץ אשר תיפול לכם בנחלה ארץ כנען לגבולותיה".

בפרשת דברים הזכיר משה רבינו את ההבטחה והציווי שצוה הקב"ה לישראל לרשת את הארץ (דברים א-ז): "פנו וסעו לכם ובואו הר האמורי ואל כל שכניו, בערבה בהר ובשפלה ובנגב ובחוף הים ארץ הכנעני והלבנון עד הנהר הגדול נהר פרת, ראה נתתי לפניכם את הארץ בואו ורשו את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם ולזרעם אחריהם".

הנה כי כן מטעם זה עזרא הסופר, אשר כפי המבואר בגמרא (מגילה לא): סידר בכוונה תחילה את סדר קריאת הפרשיות במשך כל ימות השנה, סידר לקרוא את ארבע הפרשיות הללו בימי בין המצרים שנזכרה בהן חלוקת וירושת הארץ, כדי לחזק את ישראל בימים הללו של ימי בין המצרים שאנו מתאבלים על חורבן בית המקדש והגלויות, שהנה ימים באים בגאולה העתידה שיקיים הקב"ה את הבטחתו, להחזיר אותנו לארץ ישראל איש תחת תאנתו ואיש תחת גפנו.

ב"טעמי המנהגים" (ח"ב אות קעו) מביא בשם איזה ספר לבאר בזה הטעם שימים אלו נקראים "בין המצרים", ובפשטות הטעם לכך הוא על שם הכתוב (איכה א-ג): "כל רודפיה השיגוה בין המצרים". ופירש רש"י בשם מדרש אגדה: "בין שבעה עשר בתמוז לתשעה באב". אך לפי האמור יש לומר שנקרא כן על שם הקריאה בפרשת מסעי על גבולות הארץ, וזהו הרמז בשם "בין המצרים" ארץ ישראל שהיא בין הגבולות מכל צדדיה.

בשבת קודש הבאה עלינו לטובה - השבת המרכזית בשלושת השבועות של ימי בין המצרים, כאשר אנו קוראים בתורה את שתי הפרשיות מטות ומסעי, דבר בעתו מה טוב לפתוח בדברי ה"בני יששכר" (תמוז-אב מאמר ב אות ב), שמבאר הטעם שאנו מהדרים לקרוא בימי בין המצרים את ארבע הפרשיות: פנחס, מטות, מסעי, דברים, משום שנזכרו בהן ירושת וחלוקת הארץ, והנה הדברים בלשון קדשו:

"ונראה לי משום דמהדינן כל מה דאפשר, לקרות הפרשיות שמבואר בהם חלוקת הארץ בימי בין המצרים, דהנה פרשיות מטות מסעי ודברים יש בהן חלוקת הארץ, לזה קורין אלו הפרשיות תמיד בימי בין המצרים, להורות הבטחה לישראל לאלה תחלק הארץ גם כן. והנה גם בפרשת פנחס מבואר חלוקת הארץ, על כן מהדינן כל מה דאפשר שיקראו גם פרשת פנחס בימים האלה, וגם בפרשת פנחס נאמרים כל המועדים, הנה יתנחמו ישראל בהוסיף להם מועדים במהרה בימינו, שעתידין הימים האלה להיות לששון ולשמחה ולמועדים טובים".

ביאור דבריו הקדושים, כי בארבע פרשיות הללו נזכרו בתורה הקדושה ירושת וחלוקת ארץ ישראל ל"ב השבטים, וגם תיאור הגבולות של הארץ מכל צדדיה, הא כיצד:

בפרשת פנחס למדנו על חלוקת הארץ (במדבר כו-נב): "וידבר ה' אל משה לאמר, לאלה תחלק הארץ בנחלה במספר שמות, לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעט נחלתו איש לפי פקודיו יותן נחלתו".

בפרשת מטות למדנו על מה שנתן משה רבינו את חלקת הארץ בעבר הירדן לבני גד ולבני ראובן, בתנאי שיבואו וילחמו יחד עם כל ישראל לכבוש את ארץ ישראל (שם לב-כ): "ויאמר אליהם משה אם תעשון את הדבר הזה אם תחלצו לפני ה' למלחמה, ועבר לכם כל חלוץ את הירדן לפני ה' עד הורישו את אויביו מפניו ונכבשה הארץ לפני ה'".

גמרא: "כשבנה שלמה את בית המקדש ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים דבקו שערים זה בזה"

פתרון החידה, מדוע לא נפתחו שערי קדשי הקדשים לשלמה רק אחרי שהזכיר את חסדי דוד אביו

ביאור מאמר הקב"ה לדוד המלך: "יען אשר היה עם לבבך לבנות בית לשמי... רק אתה לא תבנה הבית"

ייטב פנים: הקב"ה בחר במחשבת והשתוקקות הלב של דוד המלך לבנות מהן את קדושת הבית המקדש

בנו במשך כל ימי בין המצרים געגועים גדולים, שיבוא הקב"ה ויחזיר אותנו לארץ ישראל ויבנה לנו את בית המקדש השלישי, ועל ידי הגעגועים הללו נזכה להתאבל כראוי על חורבן ירושלים פלטרין של מלך, ולהתפלל לפני הקב"ה שלוש פעמים ביום בכוונה גדולה: "ולירושלים עירך ברחמים תשוב", "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים", ובזכות זה יתקיים בנו: "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה".

שערי קדשי הקדשים נפתחו לכבוד דוד המלך

חשבתי דרכי ברוח הימים הללו לבאר ביתר עמקות הטעם שכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, על פי מה שמצינו מאמר נפלא בדברי חכמינו ז"ל על בית המקדש הראשון שבנה שלמה המלך, כאשר ביקש להכניס את הארון בקדשי הקדשים, ולא היה יכול לפתוח את השערים עד שהזכיר את זכותו של אביו דוד המלך, וכך שנינו בגמרא (שבת ל:):

"אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב (תהלים פו-יז) עשה עמי אות לטובה ויראו שונאי ויבושו, אמר דוד לפני הקב"ה, רבונו של עולם מחול לי על אותו עון [דבת שבע. רש"י], אמר לו מחול לך, אמר לו [דוד], עשה עמי אות בחיי, אמר לו [הקב"ה], בחייך איני מודיע, בחיי שלמה בנך אני מודיע."

כשבנה שלמה את בית המקדש, ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים, דבקו שערים זה בזה [שערים של קדשי הקדשים. רש"י], אמר שלמה עשרים וארבעה רננות ולא נענה, פתח ואמר (תהלים כד-ז), שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד, והטו בתריה למיבלעיה [רדפו אחריו לבלעו, כי חשבו שאמר על עצמו כן], אמרו מי הוא זה מלך הכבוד, אמר להו ה' עוזו וגבורו.

חזר ואמר (שם ט), שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד, מי הוא זה מלך הכבוד, ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה, ולא נענה, כיון שאמר (תהלים קלב-י) ה' אלקים אל תשב פני משיחך, זכרה לחסדי דוד עבדך, מיד נענה, באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדירה, וידעו כל העם וכל ישראל שמחל לו הקב"ה על אותו עון."

והנה כל משכיל יבין כי מאמר נשגב זה צריך ביאור, כי הן אמת שביקש הקב"ה להראות בפני כל ישראל שמחל לדוד המלך על אותו עון, אולם הלא הרבה דרכים למקום להוכיח שמחל לדוד המלך, בלי שיצטרך שלמה המלך לאותה בוש

וכלימה, שבגמר בנין בית המקדש כאשר היה ברום גדולתו וקדושתו, לא היה מסוגל להכניס את הארון לקדשי הקדשים בזכות עצמו כי אם בזכות דוד אביו.

"ויהי עם לבב דוד אבי לבנות בית לשם ה' אלקי ישראל"

פתח דברינו יאיר לבאר דברי חכמים וחידותם, בדברות קדשו מלהבות אש שנשא שלמה המלך בפני כל ישראל, כשגמר לבנות את בית המקדש (מלכים א ח-יד):

"ויסב המלך את פניו ויברך את כל קהל ישראל וכל קהל ישראל עומד. ויאמר ברוך ה' אלקי ישראל אשר דיבר בפיו את דוד אבי ובידו מילא לאמר, מן היום אשר הוצאתי את עמי את ישראל ממצרים לא בחרתי בעיר מכל שבטי ישראל לבנות בית להיות שמי שם, ואבחר בדוד להיות על עמי ישראל."

ויהי עם לבב דוד אבי לבנות בית לשם ה' אלקי ישראל. ויאמר ה' אל דוד אבי יען אשר היה עם לבבך לבנות בית לשמי, הטיבות כי היה עם לבבך, רק אתה לא תבנה הבית, כי אם בנך היוצא מחלצין הוא יבנה הבית לשמי, ויקם ה' את דברו אשר דיבר, ואקום תחת דוד אבי ואשב על כסא ישראל כאשר דיבר ה' ואבנה הבית לשם ה' אלקי ישראל."

בהשקפה ראשונה יש לתמוה במה שאמר הקב"ה לדוד המלך: "יען אשר היה עם לבבך לבנות בית לשמי, הטיבות כי היה עם לבבך, רק אתה לא תבנה הבית, כי אם בנך היוצא מחלצין הוא יבנה הבית לשמי", משמע מזה שהקב"ה גילה בכך טעמו ונימוקו, למה לא זכה דוד לבנות את בית המקדש כי אם שלמה בנו: "יען אשר היה עם לבבך לבנות בית לשמי", וצריך ביאור הלא אדרבה מאחר שהיה עם לבבו לבנות בית לשם ה', והקב"ה העיד שכוונתו היתה בשלימות:

"הטיבות כי היה עם לבבך", מדוע אם כן אמר לו הקב"ה: "רק אתה לא תבנה הבית, כי אם בנך היוצא מחלצין הוא יבנה הבית לשמי".

והנה מה שמצינו על כך ביאור נפלא ב"ייטב פנים" (אבני זכרון לראש השנה אות סה ד"ה ובדברים), כי אדרבה הקב"ה בחר ברצונו הנעלה והנשגב של דוד המלך שהוא יותר גבוה מבנין בית המקדש במעשה, והנה הדברים בלשון קדשו:

"ובדברים הללו אמרתי לפרש הנאמר, ויהי עם לבב דוד אבי לבנות בית לשם ה' וגו', ויאמר ה' אל דוד אבי יען אשר היה עם לבבך לבנות בית לשמי הטיבות, כלומר במה שהיתה הכוונה לשמי דייקא, כי היה עם לבבך, כלומר ולא גמרת לבנותו במעשה, כי אילו גמרתו במעשה היה אפשרי להתערב בזה איזה מחשבה זרה להתפאר, שהוא היה הקונה המקום ההוא לבית המקדש והכין כסף וזהב, ואם היה גם גומר הבנין, היה בו דבר ראוי להתכבד ולהתפאר בו. ולזה אמר לו, רק אתה לא תבנה הבית מטעם האמור, כי אם בנך וגו' הוא יבנה הבית לשמי, כלומר אם שהוא יבנהו ממש, עם כל זה יהא לשמי, כי אין בו להתפאר כל כך, כיון שהכל מידך ניתן לו מוכן ומזומן, ואתה המתחיל והוא רק הגומר."

"כזה ראה וקדש" הנקודה הראשונה של המחשבה

ויש להרחיב בביאור דבריו הקדושים, על פי יסוד נפלא שלמדנו ממשנתו הטהורה של הרה"ק רבי משה מסאמבור [אחיו של הרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב] זי"ע, בספר "תפלה למשה" פרשת בא על הפסוק (שמות יב-ב): "החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה". ופירש רש"י: "החודש הזה... נתקשה משה על מולד הלבנה... והראה לו [הקב"ה] באצבע את הלבנה ברקיע, ואמר לו כזה ראה וקדש". ומבאר הכוונה בזה בדרך עבודה לעובדי ה', והנה הדברים בלשון קדשו:

נמצינו למדים מדבריו הקדושים חידוש גדול, כי בית המקדש נבנה מהשילוב הנפלא של מחשבתו הטהורה של דוד המלך, בצירוף המעשה של שלמה המלך בנו, והרי זה בבחינת: "מחשבה טובה מצרפה למעשה", כלומר "מחשבה טובה" של דוד המלך שעשה הכנה לבנין בית המקדש, הקב"ה מצרפה למעשה" של בנין בית המקדש על ידי שלמה בנו, ומשניהם יחד נבנה בית המקדש בתכלית השלימות.

בית המקדש השלישי בזכות ההשתוקקות שלנו

ונראה להוסיף תבלין לרעיון נשגב זה על פי מה שהביאו רש"י ותוספות (סוכה מא.) בשם המדרש בענין בית המקדש השלישי: "מקדש העתיד שאנו מצפין בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבא משמים שנאמר (שמות טו-יז) מקדש אדני כוננו ידיך". ותמה ב"ערוך לנר" (שם) כי דבר זה סותר למה שפסק הרמב"ם (הלכות מלכים פרק יא הלכה א): "המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות בית דוד ליושנה לממשלה הראשונה ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל". הרי מבואר שמלך המשיח יבנה את בית המקדש השלישי.

עוד הקשה ממה שמבואר בגמרא (סוכה נב.): "ויראני ה' ארבעה חרשים, מאן ניהו ארבעה חרשים, משיח בן דוד ומשיח בן יוסף ואלוהו וכהן צדק". ופירש רש"י: "חרשים, אומנים, משיחים שניהם חרשים לבנין בית המקדש". הרי מבואר בפירוש כי שני המשיחים משיח בן דוד ומשיח בן יוסף יבנו בית המקדש השלישי, וזה סותר למה שמבואר במדרש שבית המקדש השלישי ירד לעתיד בנוי ומשוכלל מן השמים.

ומיישב ה"ערוך לנר" הכל בחדא מחתא, כי באמת לעתיד לבוא יבנו משיח בן דוד ומשיח בן יוסף את בית מקדש השלישי בידי אדם, אמנם אחרי שיגמר בנינו בידי אדם ישלח הקב"ה מן השמים בית מקדש של אש, שיתלבש בתוך בית המקדש של מטה שנבנה בידי אדם כמו שהנשמה מתלבשת בתוך גוף האדם.

ולפי זה יפה פסק הרמב"ם שמלך המשיח עתיד לבנות בית המקדש השלישי, ואין זה סותר כלל למה שהביאו רש"י ותוספות מהמדרש שלעתיד לבוא ירד מן השמים בית מקדש של אש, כי אחרי שיגמר בנין בית המקדש על ידי מלך המשיח, ירד מן השמים בית מקדש של אש ויתלבש בתוך בית המקדש שנבנה בידי מלך המשיח. אלו תוכן דבריו הבהירים.

ערוך לנר: ישוב הסתירה בין המדרש שבית המקדש של אש ירד מן השמים לפסק הרמב"ם שמשיח יבנה אותו

שם: משיח יבנה את הבנין של בית המקדש, ואחר כך ירד בית המקדש של אש כנשמה בתוך הגוף

זוהר הקדוש: קדשי הקדשים הוא בחינת הלב וממנו ניזונים כל העולם שהם בבחינת איברי הגוף

שערי קדשי הקדשים נפתחו רק בזכות דוד המלך, שהמשיח במחשבתו והשתוקקותו הקדושה בקדשי הקדשים

לכן מצרף הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו את המחשבה הראשונה שהיתה בתכלית השלימות למעשה של קיום המצוה, ונחשב כאילו גם מעשה המצוה היה בתכלית השלימות כי הכל הולך אחר ההתחלה.

וזוהו שאמר הקב"ה למשה: "החודש הזה לכם ראש חדשים", ודרשו שהראה לו הקב"ה את הלבנה בחידושה ואמר לו "כזה ראה וקדש". רמז לו הקב"ה בכך כי כמו שכל חודש נקבע לפי מולד הלבנה בתחילת החודש כשהיא רק נקודה קטנה, כך צריך האדם להשתדל בכל כוחו לקדש לה' את הנקודה הראשונה במחשבתו מכל מיני פניות, ועל ידי זה יזכה שכל מעשה המצוה יהיה נמשך אחר המחשבה הראשונה שהיתה בתכלית השלימות עכ"ה"ק.

מעתה ירווח לנו להבין דברי ה"יטב פנים", שמבאר הטעם שלא בנה דוד המלך את בית המקדש כי אם שלמה בנו, כי ביקש הקב"ה לשמור על מחשבתו הטהורה והשתוקקותו של דוד המלך לבנות את בית המקדש בלתי לה' לבדו, כי כל זמן שמחשבה זו לא יצאה מן הכח אל הפועל, לא היתה בה שום אחיזת היצר ופניה אפילו דקה מן הדקה, לכן בחר הקב"ה שלא דוד אלא שלמה בנו, ישרים את בנין בית המקדש במעשה.

וזוהו ביאור הדברים שאמר שלמה המלך: "ויהי עם לבב דוד אבי לבנות בית לשם ה' אלקי ישראל", שקיבל הקב"ה באהבה גדולה את מחשבת הלב של דוד המלך לבנות לו בית לשם ה', "ויאמר ה' אל דוד אבי יען אשר היה עם לבבך לבנות בית לשמי, הטיבות כי היה עם לבבך", כי כל הזמן שמחשבה זו היא עדיין בלבך הרי היא בתכלית השלימות שאין למעלה ממנה, "רק אתה לא תבנה הבית", מחמת סיבה זו כי אני רוצה לשמור על המחשבות הטהורות שלך, "כי אם בנך היוצא מחלצין הוא יבנה הבית לשמי".

"בפסוק הזה האיר השם עיני, שהנה האדם בהתעורר לבו לעבודתו יתברך, טרם כל הוא במחשבתו נקודה קטנה בשלימות, ורצונו בלב ונפש לעשות קונו בשלימות בלי שום פגם ח"ו ופסול, בלתי להשם לבדו מתחדש בקרבו לעשות רצונו יתברך שמו. ובהוציא מחשבתו אל הפועל על ידי תורה או תפלה או מעשה המצוה, יגיעו במעשה המצוה או בה' מוצאות הפה שמוציא תורה ותפלה הרבה שינויים, שנשתנה הדבר מכמות שהיה בהתחדשות מחשבתו שהיה רק לרצונו יתברך, ונשתנה או על ידי עמלק (דברים כה-יח) אשר קרץ בדרך, או לעשות שם, או בגבהות ח"ו בבני ענק, כנודע מחמשת המינים.

והקב"ה בהצטרפו מחשבה טובה למעשה, מקדש הנקודה זעירא מחשבתו הראשונה, כמו הלבנה בחידושה כזה ראה וקדש, ורמזה לנו התורה הקדושה בזה החודש הזה לכם, קיים בשבילכם מחשבתו אשר נתחדשה בקרבו בתחילת חידושה בודאי לרצונו יתברך, הוא ראש חדשים מה שנתחדש אחר כך במעשה".

ביאור דבריו הקדושים על פי מה ששינוי בגמרא (ברכות יז.): "רבי אלכסנדר ב"ר רמי אמר הכי, רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שרצונו לעשות רצונך, ומי מעכב, שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות, יהי רצון לפניך שתצילנו מידם ונשוב לעשות חוקי רצונך בלבב שלם". מבואר מזה כי הרצון הפנימי של איש ישראל הוא לעשות רצונו יתברך שמו, אלא שכאשר הוא בא להוציא רצון פנימי זה מן הכח אל הפועל, מתערב היצר שהוא השאור שבעיסה בכל כוחו, למנוע שלא יוכל למלא את רצונו הפנימי בפועל.

הנה כי כן זהו ביאור המאמר (קידושין מ.): "מחשבה טובה מצרפה למעשה". כי היות שהנקודה הראשונה שמתעוררת באדם לקיים רצון ה' היא בתכלית השלימות, אלא שאחר כך כשהאדם רוצה לקיים אותה במעשה מתערב היצר ומכניס באדם מחשבות שלא לשמה,

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין כמה גדולים מעשי ה', שהודיע לכל ישראל שמחל לדוד המלך על ידי שדבוקו השערים של קדשי הקדשים, ולא נפתחו רק אחרי שהזכיר שלמה המלך את זכותו של דוד המלך, כי מאחר שלא היה שלמה המלך יכול לבנות את בית המקדש, רק בזכות מחשבת לבו הטהורה של דוד המלך, כמו שאמר בגמר בנין בית המקדש: "ויהי עם לבב דוד אבי לבנות בית לשם ה' אלקי ישראל".

נמצא לפי זה כי בזכות מחשבת הלב הטהורה של דוד המלך, נבנה קדשי הקדשים שהוא בבחינת הלב והנשמה הפנימית של הבית המקדש, לכן דבוקו השערים של קדשי הקדשים זה בזה ולא רצו להיפתח בשביל שלמה המלך שבנה את הבנין של בית המקדש במעשה, עד שהזכיר את זכותו של דוד המלך שהיה בבחינת הלב של בית המקדש, ועל ידי זה נתגלה לכל ישראל גודל קדושתו של דוד המלך, שבאמת היה ראוי לבנות את בית המקדש, אלא שבחר הקב"ה לקחת את מחשבת לבו הטהורה לקדשי הקדשים.

הנה כי כן זהו ביאור המאמר: "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה", כי כמו שזכה דוד המלך לבנות את קדושת בית המקדש הראשון בזכות ההשתוקקות ומחשבת לבו הטהורה, כך ישראל בזכות אש ההתלהבות וההשתוקקות של מחשבתם הטהורה בכל הדורות, כאשר עברו עליהם צרות רעות ורבות בכל הגלויות, הרי הם בונים את בית המקדש השלישי של אש, שהוא בבחינת הנשמה של בית המקדש השלישי, שירד מן השמים בתוך בית המקדש שיבנה מלך המשיח, אחרי שיקבץ את נדחינו מארבע כנפות הארץ במהרה בימינו אמן.

בתרגום ללשון הקודש:

"בא וראה, כשברא הקב"ה את האדם בעולם, התקין אותו כדוגמה של מעלה, ונתן לו כוחו ותוקפו באמצע הגוף ששם שורה הלב, שהוא הנותן תוקף ומזון לכל הגוף... כך באופן זה כשברא הקב"ה את העולם, סידר את ים אוקיינוס שיקיף את כל ישוב העולם, ואת ישוב של כל שבעים אומות הקיף אותו סביב ירושלים, וירושלים באמצע כל הישוב שורה, והיא מקפת את הר הבית, והר הבית מקיף לעזרות ישראל, ואותן העזרות מקיפות את לשכת הגזית... ולשכת הגזית מקיפה את המזבח, והמזבח מקיף את בית האולם, והאולם להיכל, והיכל לבית קודש הקדשים, ששם שכינה שורה וכפורת וקרובים וארון, וכאן [בקודש הקדשים] הוא הלב של כל הארץ והעולם, ומכאן ניזונים כל מקומות הישוב שהם כמו איברי הגוף".

על פי האמור מפרש ה"ישמח משה" ב"תפלה למשה" על תהלים מה שאמר דוד המלך (שם פד-ג): "נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה', לבי ובשרי ירננו אל אל חי", פירוש, דוד המלך אמר שנכספה וגם כלתה נפשו להיות בבית המקדש, אשר שם נמצא קדשי הקדשים שהוא בבחינת הלב של כל העולם, כי על ידי זה מצא מין את מינו וניעור: "לבי ובשרי ירננו אל אל חי", שגם לבי יתעורר לעבודת ה' עכדה"ק.

ב"נפש החיים" להגה"ק רבי חיים מוולאז'ין זי"ע (שער א פ"ד) הוסיף על כך רמז נפלא, לבאר בזה מה ששנינו במשנה (ברכות כח:): "היה רוכב על החמור ירד ויתפלל, ואם אינו יכול לירד יחזיר את פניו, ואם אינו יכול להחזיר את פניו יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים". הרי שדקדק התנא לומר שיכוון את לבו כנגד קדשי הקדשים, כי גם קדשי הקדשים הוא בבחינת הלב של כל העולם.

מעתה ירווח לנו להבין ביתר שאת הרעיון הנשגב של ה"ייטב פנים", ששילב הקב"ה את המחשבה וההשתוקקות של דוד המלך לבנות את בית המקדש עם מעשה הבנין של שלמה בנו, כי הבנין של שלמה המלך היה בבחינת הגוף של בית המקדש, ואילו המחשבה וההשתוקקות של דוד המלך שהיתה בתכלית השלימות, היתה בבחינת הנשמה הפנימית שבתוך בית המקדש.

קדשי הקדשים בזכות מחשבתו הטהורה של דוד המלך

בדרך זו במסילה נעלה לבאר ענין שערי קדשי הקדשים, שלא רצו להיפתח בשביל שלמה המלך כי אם לכבודו של דוד המלך, על פי מה שמבואר בזהר הקדוש (פרשת שלח קסא): כי כמו שהלב הוא באמצע הגוף וממנו זורם הדם להחיות את כל הגוף, כן קדשי הקדשים הוא בבחינת הלב, שממנו נמשך חיות ושפע לכל העולם כולו, והנה הדברים בלשון קדשו:

"תא חזי, כד ברא קוב"ה בר נש בעלמא, אתקין ליה כגוונא עילאה, ויהב ליה חיליה ותוקפיה באמצעייתא דגופא דתמן שריא לבא, דהוא תוקפא ומזונא דכל גופא... כגוונא דא כד ברא קוב"ה עלמא, אסדר לימא דאוקיינוס דאסחר כל ישובא דעלמא, וישובא דכל שבעין אומין כלא אסחר לירושלם, וירושלם באמצעייתא דכל ישובא שריא, והיא אסחר להר הבית, והר הבית אסחר לעזרות דישראל, ואינן עזרות סחרן ללשכת הגזית... ולשכת הגזית אסחר למזבח, והמזבח אסחר לבית האולם, והאולם להיכל, והיכל לבית קודש הקדשים, דתמן שכינה שריא וכפורת וקרובים וארון, והכא הוא לבא דכל ארעא ועלמא, ומהכא אתזנו כל אינן אתרי דישובא דאינן שייפי דגופא".

